RUBRICA AFONULUI

„...Cam neam de lichele?”

(Mircea Bunea, 14 octombrie 2005)

Următoarea enumerare de întâmplări este incompletă și nu respectă cronologia:

În Ziua cea Mare a Biruinței din Primul Război Mondial, în convoaiele oficiale care se formau la Iași cu destinația București, pentru George Enescu nu s-a găsit nici un loc deoarece nu făcuse decât: luni de zile la rând cărase ca simplu brancardier căzuții pe fronturile de luptă de la ambulanțe până în sălile de operație ale spitalului Crucii Roșii, amenajat la Școala Centrală din Iași (făcuse același lucru și la spitalul din localul Convictului Sf. Andrei!); alinase în fiecare zi suferințele răniților – se aflau printre ei și compozitorul Mihail Jora, și pictorul Luchian... – cu dumnezeiasca sa vioară; donase pentru refacerea țării suma de cinci sute de mii de lei, deci tot ce adunase de pe urma celor optsprezece concerte în Simfonicul de miercuri, din iarna anilor 1917-1918. Repet. Pentru sufletistul și artistul George Enescu nu s-a găsit nici un loc în trenurile oficiale care-i cărau de la Iași la București pe toți sameșii, misiții și învârtiții timpului. Și culmea!, nici un intelectual bucureștean – cu excepția a doi prieteni – nu s-a cutremurat de scârbă și n-a înfierat public infamia. Ulcerată de invidie, intelighenția dâmbovițeană nu putea nici digera și nici ierta faptul că, despre Enescu, imediat după ce predase Poema Română – la 16 ani, deci – presa de pe malurile Senei deja scrisese că un nou Beethoven s-a ivit pe firmamentul muzicii. A fost nevoie să treacă decenii la rând și să fie făcute aprecieri gen „Enescu a fost cel mai impresionant fenomen muzical de la Mozart încoace” (Pablo Casals), ori „Enescu este absolutul prin care îi judec pe ceilalți” (Yehudi Menuhin) pentru ca belferii Bucureștilor să-și mai înmoaie cerbicia și să mimeze convingerea că da, acesta este adevărul.

Același comportament revoltător l-au etalat domnii intelectuali bucureșteni – altminteri nume mari!: Nicolae Iorga, Alexandru Philippide, Gh.Bogdan-Duică, Ovid Densușianu, Mihail Sutzu... – și în 1932, când Octavian Goga (după unii), Regele Carol al II-lea (după alții) au propus primirea lui Enescu în Academia Română, iar dumnealor, rasații, s-au împotrivit cu perfidă înverșunare (nu-i mai puțin adevărat că N. Iorga, ca nu cumva să iasă din grațiile Casei Regale, poza în admirator și scrisese în Neamul Românesc din 30 nov. 1931: „Maestrul George Enescu, a venit, cu ocazia aniversării a jumătate de veac de existență, să dea în țară o serie de concerte. Arcușul marelui vraci al graiului obștesc, a vrăjit din nou publicul care-l iubește, neamul întreg, care știe să-și cinstească, cum se cuvine, pe străluciții lui reprezentanți. Dar ceea ce este mai înălțător și plin de sugestii pentru viitorul poporului care are fericirea să producă asemenea giganți, este activitatea cu care Coroana știe să miruiască pe acei al căror har duce faima țării în lumea întreagă. M.S.Regele, asistând marți seara la concertul dat de George Enescu a conferit „poprio motu”, maestrului, cordonul ordinului „Coroana României” și decorația „Meritul Cultural” cu gradul de Cavaler Clasa I. Astfel de gesturi însă, nu se prezintă izolate la Marele Cârmuitor al României, prin vremurile de îngrijorare prin care trecem...„ Iertată-mi fie lungimea citatului, dar cred că numai astfel vă puteați face o imagine corectă despre anevoiosul drum al geniului numit Enescu spre recunoașterea Universală. Care va veni, sunt convins, deși piedicile care i s-au pus nemuritorului creator al lui Oedip au fost încă multe și deloc mărunte. Astfel, cine și-ar putea imagina astăzi că, o dată, i s-a refuzat chiar să concerteze la Ateneu?! Sau că oficialitățile n-au fost de acord să finanțeze un

premiu care să-i poarte numele, maestrul văzându-se obligat, pentru că apucase să promită, să-l instituie pe propria sa cheltuială? Sau că – deși nici nu era în țară! – atunci când a fost acuzat că dorește „o epurație a muzicei românești de toate urmele nefaste ale melodiei altor neamuri”, nimeni n-a catadicsit să-i ia apărarea? Sau că, la New York, atunci când i s-a propus postul de director muzical al operei metropolitane, la București unii cleveteau că „n-a îndrăznit” să accepte, ca să nu se compromită. Intelectualilor români li se părea imposibil ca cineva să refuze o astfel de onoare, deși știau că Enescu îl refuzase chiar și pe Spiru Haret, atunci când ministrul încercase să-l hotărască pe maestru să rămână în Capitală, ca profesor și director al Conservatorului...

Așa s-au purtat intelectualii cu Enescu. Unii, nu prea mulți, dar importanți. De ce așa ? Ne explică Arghezi, într-un Bilet de rege (Bilete de papagal/duminică 31 august 1930): „Așa suntem noi, Majestate, cei din Bucureștii intelectuali, **neam cam de lichele – subl.ns.** Ocolim tocmai pe la periferiile expresiunii pe oamenii care credem că prin evenimente ne-ar putea fi practic utili și tăbărâm cu ciomegele pe ei în ceasul în care suntem siguri că s-au demonetizat. Afară de câțiva (...) Învățaților pe care-i avem în vedere le lipsește, Majestate, ceea ce se întâlnește foarte des la oamenii cu o minte mai puțin îndopată: cinstea sufletului și a gândului. Ei trec de la un om la altul, de la o idee la alta, îmbrățișează ceva ca să-l lepede, leapădă și ia mereu acelaș lucru, sunt cârcotași, geloși, meschini, înfumurați, isterici sau nebuni întregi, mahalagii și cutre. Și când nu se mișcă, stau cu ochii în oglindă, uimiți cât sunt de mari și de pricepuți. Țâfna lor personală, le crește, ca la găini, pe târtiță și hotărăște de tot ce vrei. Ea trebuie operată, Majestate...”

Unii dintre dumneavoastră veți zice, probabil, că pe Dâmbovița apă dulce, stirpea intelectualilor potrivnici lui Enescu ar fi dispărut. Nu fiți naivi. Împotrivitorii au fost și au rămas oportuniști, unii din ignoranță, alții pentru că gelozesc geniul și pentru că s-au născut cu cerul gurii mai negru ca smoala. Nu credeți?!

Atunci amintiți-vă că nu mai departe decât în urmă cu câțiva ani, la a XIV ediție a Festivalului, cineva – nu spun cine, dar sigur îl știți: persoană importantă, și atunci și astăzi – n-a aprobat ca în Programul manifestării să fie publicată și o fotografie a lui Enescu! Mai mult, vorbind despre „omul artei lui” l-a confundat cu Stravinski după care a conchis doct: „Enescu e greu!”. Iar altul, mai încoace în timp – iar nu mai spun cine, dar sigur îl cunoașteți, tot călăreț pe scaune mari – nu s-a sfiit să afirme că ”Festivalul Enescu este tichia de mărgăritar a culturii române”. Așa i s-a părut domniei sale, atunci. Acum, desigur, și-a schimbat opinia și scrie că „Prin întreaga sa experiență artistică, George Enescu ne-a arătat ce înseamnă puterea specificului național într-un context de valori european și mondial”.

Aferim! că-ți vine să te și întrebi: Cine o fi având dreptate?! Anticii, atunci când spuneau că doar boii sunt consecvenți, ori Arghezi, când i-a făcut pe unii „...cam neam de lichele ”?!